

GYÖNGYMONDATOK.

(Újkori írótól.)

É s z.

A mit józan észnek tartunk, nagyobbára nem egyéb, mint okosan felhasznált tapasztalatösszeg. *Smiles.*

De mit ér, ha házát tele tölti a kincs,
Ha esze házában semmi portéka nincs? *Csokonai.*

Az észnek nem élessége, hanem igazsága s állhatatossága érdemli a valódi s örökös dicséretet. Gyakran a nagy észtehetség nagy rosznak kezdete volt. Ritkán történteik nagy hibák, hanemha nagy ész által. *Petrarka.*

E s z m e.

Az időnek karjain jönnek el
Az eszmék, ez óriás gyermekek,
Hogy míg nép és kor birkozik velök,
Megnevekedvén, végre győzzenek,
Temesd el az eszme apostolit,
Mind felkél és tiz támad egy helyett.
Vedd ezt eszedbe s légy bölcs, oh király!
Az eszmét karddal meg nem ölheted. *Tompa.*

Nem elég az eredményre, hogy egy eszme igaz legyen, annak alkalmoszerűnek is kell lenni. A mely eszme ezelőtt tiz évvel sikerült volna, ma zátonyra jutna s a melynek jövője bizonyos lehetne, a jelenben felülmulhatlan akadályra találna. *Girardin Emil.*

A tett, erény és nemes tulajdonok a sir áldozataivá lesznek, de az eszme nem, halhatatlan az és örökéletű. *Smiles.*

É t e l. É t k e z é s.

A jó asztal szégyent soha sem vall. A jó evés a legjobb mulatság; a jó étvágy a remény legboldogítóbb faja s a jól lakott gyomor a legnyugtatóbb emléke egy bevégzett jó cselekedetnek. *Jókai.*

A ki többet eszik, mint a mennyit a gyomra befogadhat és megemészthet, meg van mérgezve. Minden túlterhelés egy mérgezés. *Sand Gy.*

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A VARGYASI DANIEL CSALÁD EREDETE ÉS TAGJAINAK RÖVID ÉLETRAJZA. Eredeti családi okmányok és más hiteles adatok után írta *Vargyasi id. Daniel* Gábor. Budapest, 1896. Franklin-társulat nyomdája. Nagy 8-r. 437 l. Erdély egyik legnevezetesebb főúri családjának története van röviden megírva az előttünk fekvő tekintélyes kötetben. Thaly Kálmán társaságában a 60-as évek elején kiadott »Történelmi kalászkokat« s a Vajda Emil szerkesztésében 1894-ben közrebocsátott terjedelmes családi oklevéltárt méltóan tetőzi be e hatalmas kötet, melynek anyaga szintén a vargyasi levéltárból van merítve, itt-ott más történelmi kútforrásokból vett adatokkal kiegészítve. 1396-ban harezolt Balázs, a család első íves fordulója imponans alkalmat nyújtott a család viszontagságokban gazdag történelmének kiadására. A Daniel-család félezredes jubileuma éppen egybe esik a magyar nemzet millenáris ünnepélyével.

Jóval 1396 előtt jöhetett a Danielek első magyar őse Erdélybe. Mint a közös eredetű Columbán-családnak is alapítója, az Olasztelken Róbert Károly idejében letelepült olasz gyarmatosok feje lehetett. (Colon-bán. Vessd össze 13. és 73. l.) Házasodás útján szereztek utódai maguknak székely jogot és székely örökséget. S az eredetnek megfelelően az utódok is sokkal inkább a közgazdaság és a diplomácia, mint a hadi élet mezején tűntek ki.

Bár mint katonák is eléggé megállták helyüket hadvéisz idején János Zsigmond, Báthory István s a Rákócziak táborában, mégis Daniel Mihályt, Bethlen Gábor benső hivat és jó barátját látjuk mindannyiok fölé emelkedni, ki Erdély érdekeit a külföldi udvaroknál oly sokszor képviselte. Ugyanő az unitárius egyháznak egyik legerősebb oszlopa s e vallásbuzgóságot fáradhatatlan szorgalmával és törhetetlen kitartásával együtt örökölt hagyta utódaira. Jánost, ki a híres Gerendi-család utolsó sarjával az olasztelki ágat alapította s rokona, Rákóczy Gy. fejedelem kedvéért reformátussá lett; Istvánt, ki eszével báróságot nyert s korában a reformátusok legtudósabb hitvitázója volt; Ferenczet, Pétert, ismét Ferenczet és Elekét, az unitárius egyház és főiskola nagylelkű jóltevőit, a vitéz Lőrinczet, ki kardjával magának dicsőséget és családjának báróságot szerzett; a nagyesszü Lajost, II. József császár testőreit, ki a hadmezőn legtöbbször, egészen a húszártábornokságig fölvitte, említjük még föl a család kitűnő férfitagjai közül, kikhez az unitáriusok hálája a kegyes Klárát is csatolja, ki áldásos életének számos jótékony cselekedetei között magyarutezai templomhelyünket is nagylelkűn a kolozsvári ekklésiának ajándékozta. A Daniel-család kitűnő nőtagjai között különben a legelső helyen Polixena áll, hr. Wesselényi István neje, anyai ágon a költő Petrötzi Kata Szidonia